

Vergaderjaar 2023–2024

26 234

Vergaderingen interim Committee en Development Committee

Nr. 285

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 december 2023

Hierbij informeer ik u, mede namens de Minister van Financiën, over de Jaarvergadering van de Wereldbank die van 9 tot en met 14 oktober in Marrakech is gehouden, en in het bijzonder over de bijeenkomst van het *Development Committee* op 12 oktober 2023.

Zoals aangegeven in de Geannoteerde Agenda met de inzet van het Koninkrijk¹ voor de Jaarvergadering stond deze in het teken van de agenda *Evolving World, Evolving MDBs*. Net als bij de Voorjaarsvergadering vond een Rondetafelconferentie plaats over de situatie in Oekraïne en de wederopbouwnoten van dit land. Deze brief gaat ook in op de voorbereidingen voor de *mid-term review* van IDA20 eind 2023 die tussen 6 en 8 december plaatsvindt in Zanzibar.

Conform mijn toezeggingen tijdens het Commissiedebat Acute situatie in Marokko en Libië van 25 september 2023 (Kamerstuk 36 180, nr. 75), gaat deze brief eveneens in op de gevolgen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme voor de door de banken aangeboden mogelijkheid om kosteloos geld over te maken naar Marokko², de *Needs Assessment* van de Wereldbank voor de wederopbouw³ en de Nederlandse inzet op *winterization*⁴.

De Jaarvergadering vond plaats in Marrakech. Na de zware aardbeving van 8 september jl. werd in goed overleg tussen gastland Marokko en de Wereldbank besloten dat deze doorgang kon vinden en dat de veiligheid van deelnemers gegarandeerd kon worden. Voor de eerste keer in 50 jaar vond hiermee een Jaarvergadering plaats op Afrikaanse bodem. Dit was

¹ Kamerstuk 26 234, nr. 281.

² Toezeggingsnummer: TZ202309-068.

³ Toezeggingsnummer: TZ202309-070.

⁴ Toezeggingsnummer: TZ202309-072.

passend gezien de sterke focus van de Wereldbankgroep op Afrika: meer dan 40% van de Wereldbank financiering gaat naar dit continent. Dit zal in de toekomst naar verwachting toenemen gezien uitdagingen als klimaatverandering, mogelijke nieuwe pandemieën en de gevolgen van de Russische invasie in Oekraïne voor de landen in dit deel van de wereld.

Voor de vierde achtereenvolgende keer sloot ook het *Development Committee*, net als het *International Monetary and Financial Committee* van het Internationaal Monetair Fonds, af zonder slotcommuniqué, omdat geen overeenstemming kon worden bereikt over de bewoording van de Russische invasie in Oekraïne. In plaats daarvan werd een voorzittersverklaring⁵ verspreid. Tevens verwijs ik hierbij naar de schriftelijke verklaring van de Nederlandse kiesgroep⁶ en mijn interventie tijdens het *Development Committee*⁷.

1. Evolving World, evolving MDBs

Het overleg stond, net als de Voorjaarsvergadering van afgelopen april, in het teken van het *Evolution*-proces: de herziening van de missie, het bedrijfsmodel en de financiële slagkracht van de Bank. Dit is nodig om de Bank beter in staat te stellen om de vele wereldwijde crises, zoals klimaatverandering, mogelijke toekomstige pandemieën en toenemende fragiliteit te adresseren.

De gouverneurs stemden in met de nieuwe richting van de Bank, die tot uiting komt in de volgende elementen:

- aanpassing van de missie en de visie van de Bank door toevoeging van «een leefbare planeet» aan de oorspronkelijke twee doelstellingen: bestrijden van extreme armoede en het bevorderen van gedeelde welvaart;
- herziening van het bedrijfsmodel van de Bank door onder meer (i) zich meer te richten op acht vastgestelde mondiale uitdagingen, en (ii) meer te gaan werken via partnerschappen, waartoe een *Partnership Council* en een *Partnership Charter* zijn ingesteld;
- versterking van de financiële slagkracht van de Bank door (i) de lancering van pilot programma's voor hybridekapitaal en portfoliogaranties (waarmee een *leverage* van 1:6 kan worden bereikt). Deze instrumenten verhogen de financiële slagkracht van de Bank zonder dat dit een kapitaalinjectie vereist; (ii) het opzetten van de *Livable Planet Fund*, een Trustfonds om investeringen in mondiale publieke goederen te stimuleren.

In zijn eerste openingsverklaring ging de op 3 mei gekozen nieuwe president van de Wereldbankgroep Ajay Banga in op het risico dat de ontwikkelingsdoelen als gevolg van opeenvolgende en samenhangende crises uit het zicht dreigen te raken. Ook benadrukte hij de vrees van klantlanden dat aandacht voor het klimaatprobleem ten koste kan gaan van financiering voor hun nationale ontwikkelingsprioriteiten. President Banga wees daarbij op het belang dat de Bank deze landen goed bedient en tegelijk aanspoort om investeringen te doen die bijdragen aan het adresseren van de wereldwijde uitdagingen. In dat verband zegde hij toe dat de Bank meer zal werken in partnerschappen met andere ontwikkelingsorganisaties, de VN-instellingen en de private sector. Zijn oproep tot

⁵ <https://www.devcommittee.org/content/dam/sites/devcommittee/doc/statements/DC-S2023%200068%20DC%20Chair%20Fall%20Statement%20final.pdf>.

⁶ <https://www.devcommittee.org/content/dam/sites/devcommittee/doc/statements/2023/DCS2023-0051%20Netherlands.pdf>.

⁷ <https://www.government.nl/ministries/ministry-of-foreign-affairs/documents/speeches/2023/10/12/speech-minister-schreinemacher-world-bank-annual-meetings-marrakech>.

urgentie en focus werd verwelkomd door Managing Director Georgieva van het IMF.

In mijn interventie verwelkomde ik de nieuwe missie en focus van de Bank, waarbij ik het belang onderstreepte van de mobilisatie van privaat kapitaal, in lijn met mijn beleidsuitgangspunt «publieke financiering waar dat moet, privaat waar dat kan». Een concreet voorbeeld hiervan dat ik genoemd heb is het ILX-fonds, dat al meer dan EUR 1 miljard aan Nederlands pensioenkapitaal heeft gemobiliseerd om activiteiten van multilaterale ontwikkelingsbanken mede te financieren. Daarnaast verwelkomde ik de leidende rol van de Bank op het gebied van duurzaam aanbesteden en onderstreepte ik dat jongeren, meisjes en vrouwen betrokken moeten worden bij de verdere invulling en uitvoering van de missie en activiteiten van de Bank.

2. Rondetafelconferentie Oekraïne

De Rondetafelconferentie Oekraïne was gewijd aan de financieringsnoden van Oekraïne en het inventariseren van de bijdragen hieraan van de donorgemeenschap. De Oekraïense Minister van financiën Marchenko was in de zaal aanwezig, terwijl president Zelensky en premier Shmyhal inbelden via een videoverbinding.

In mijn interventie ging ik nader in op de recente Nederlandse bijdrage van EUR 102 miljoen, waarover ik uw Kamer reeds geïnformeerd heb⁸. Ook andere landen gebruikten de bijeenkomst om bijdragen aan Oekraïne aan te kondigen. Tijdens de bijeenkomst zijn geen besluiten genomen of afspraken gemaakt over verdere *follow-up*.

3. Mid-term review IDA20

In aanloop naar de *mid-term review* van IDA20 (Zanzibar, 6–8 december 2023) en de middelenaanvulling van IDA21 is gesproken over de financieringsuitdagingen waarvoor de *International Development Association* zich gesteld ziet en over de thematische focus van dit loket voor de armste landen.

Nederland vroeg in dit kader samen met gelijkgestemde landen aandacht voor de versterking van de financiële basis van klantlanden via onder meer een verbeterde inning van belastinginkomsten, de mobilisatie van privaat kapitaal en het belang van stroomlijning van operationele procedures.

In de aanloop naar de *mid-term review* zal verder worden gesproken over verdere thema's en prioriteiten voor zowel de *mid-term review* als voor de toekomstige onderhandelingen over de IDA21 middelenaanvulling.

4. Toezeggingen uit het Commissiedebat Acute situatie in Marokko en Libië van 25 september 2023

Conform mijn toezeggingen in te gaan op de gevolgen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme voor de door de banken aangeboden mogelijkheid om kosteloos geld over te maken naar Marokko⁹, de *Needs Assessment* van de Wereldbank voor de weder-

⁸ <https://open.overheid.nl/documenten/1b7b1493-97c5-4124-8ae0-8e31596d5c9e/file>.

⁹ Toezeggingsnummer: TZ202309-068.

opbouw¹⁰ en de Nederlandse inzet op *winterization*¹¹, bericht ik u graag als volgt.

De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) verplicht banken niet om bepaalde kosten in rekening te brengen voor het faciliteren van transacties. Banken en andere Wwft-instellingen dienen ingevolge de Wwft aan cliëntenonderzoek en transactiemonitoring te doen. Banken berekenen de kosten die zij uit hoofde van hun wettelijke verplichting maken soms door aan de klant. De bank beslist daar zelf over. De Wwft werpt in ieder geval geen obstakels op voor banken en andere Wwft-instellingen om transacties van en naar Marokko kosteloos te faciliteren.

De *Needs Assessment* voor de wederopbouw van Marokko door de Wereldbank is nog in de maak. Tijdens de Jaarvergadering is hier geen nieuwe informatie over gedeeld.

Zoals aan uw Kamer reeds werd meegedeeld in de Kamerbrief inzake aardbevingenrespons Marokko¹², is er in Marokko geen sprake van een internationaal hulpverzoek en een daaruit volgend internationaal responsplan. De Marokkaanse autoriteiten hebben gekozen voor het zelf organiseren, verzorgen en coördineren van de noodrespons. De focus ligt bij een nationale en lokale aanpak. Nederland ondersteunt deze aanpak door middel van een bijdrage van EUR 5 miljoen aan de Marokkaanse Rode Halve Maan, via het Nederlandse Rode Kruis. De Marokkaanse Rode Halve Maan zet in op *winterization*, onder meer via het beschikbaar stellen van tegen de kou geïsoleerde familietenten en andere (winter)items. Dit gebeurt in samenwerking met de Internationale Federatie van het Rode Kruis (IFRC) en de bredere Rode Halve Maan-beweging. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken staat in contact met de Marokkaanse Rode Halve Maan over *winterization* en de bredere hulpverlening via de ambassade, het Nederlandse Rode Kruis en de IFRC.

Humanitaire partners van Nederland, waaronder UNHCR, UNICEF en WFP, hebben sinds de overstromingen in Libië meer dan 164.000 getroffen voorzien van humanitaire hulp. *Winterization*-activiteiten vormen daarbij een cruciaal element voor getroffen die huis en haard hebben verloren. Zo focussen Nederlandse VN-partners, waaronder OCHA en UNHCR, bijvoorbeeld op de getroffen regio's Al Jabal Al Akhdhar, Soussa en Albayda. Daar worden strenge winteromstandigheden verwacht. Ontheemden en andere getroffen in deze regio's ontvangen «*winterization kits*», met onder meer warmtedekens, elektrische warmtegeneratoren, brandstof en winterkleding. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken staat in contact met partners om de lopende *winterization*-activiteiten te monitoren, aan de hand van internationale rampenresponsplannen.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
G.E.W. van Leeuwen

¹⁰ Toezeggingsnummer: TZ202309-070.

¹¹ Toezeggingsnummer: TZ202309-072.

¹² Kamerstuk 36 180, nr. 73.